

Teismo praktikos rinkinys

Byla T-471/11

Éditions Odile Jacob SAS
prieš
Europos Komisiją

„Konkurencija — Koncentracija — Knygų leidybos rinka — Sprendimas, kuriuo koncentracija pripažįstama suderinama su bendrąja rinka, jei turtas bus perleistas — Sprendimas dėl perleidžiamo turto įgijėjo patvirtinimo — Sprendimas, priimtas Bendrajam Teismui panaikinus pradinį sprendimą dėl tos pačios procedūros — Suinteresuotumas pareikšti ieškinį — SESV 266 straipsnio pažeidimas — Sprendime dėl sąlyginio leidimo nustatytų įsipareigojimų nesilaikymas — Sąlygų ir pareigų skirtumas — Negaliojimo atgal principas — Perėmėjo kandidatūros vertinimas — Perėmėjo nepriklausomumas nuo perleidėjo — Piktnaudžiavimas įgaliojimais — Pareiga motyvuoti“

Santrauka – 2014 m. rugsėjo 5 d. Bendrojo Teismo (antroji kolegija) sprendimas

- 1. Teismo procesas — Įstojimas į bylą — Atsakovo nepateiktas nepriimtinumų grindžiamas prieštaravimas — Nepriimtinumai*
(Teisingumo Teismo statuto 40 straipsnio ketvirta pastraipa ir 53 straipsnis; Bendrojo Teismo procedūros reglamento 116 straipsnio 3 dalis)
- 2. Teismo procesas — Įstojimas į bylą — Ieškinio pagrindai, kurie skiriasi nuo pagrindinės šalies pagrindų — Nepriimtinumai*
(Teisingumo Teismo statuto 40 straipsnio ketvirta pastraipa ir 53 straipsnis; Bendrojo Teismo procedūros reglamento 116 straipsnio 3 dalis)
- 3. Ieškinyi dėl panaikinimo — Fiziniai ar juridiniai asmenys — Suinteresuotumas pareikšti ieškinį — Atsiradusio ir esamo suinteresuotumo būtinybė — Su būsimu, tačiau apibrėžta padėtimi susijęs interesas — Priimtumas*
(SESV 263 straipsnio ketvirta pastraipa)
- 4. Ieškinyi dėl panaikinimo — Fiziniai ar juridiniai asmenys — Suinteresuotumas pareikšti ieškinį — Sąjungos teismo sprendimo adresato ieškinyi dėl institucijos įgyvendinant tą sprendimą priimto akto — Priimtumas — Galimo ieškinio dėl žalos atlyginimo pagrindimas*
(SESV 263 straipsnio ketvirta pastraipa)
- 5. Teismo procesas — Pagrindai — Skirtingas pagrindo teisinis kvalifikavimas palyginti su kita byla — Priimtumas*
(SESV 263 straipsnio ketvirta pastraipa; Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis)

6. *Ieškinys dėl panaikinimo — Sprendimas dėl panaikinimo — Apimtis — Absoliuti „res judicata“ galia — Apimtis — Atsižvelgimas į teismo sprendimo motyvus ir į rezoliucinę dalį — Teisinis aspektas, kuris yra „obiter dictum“, priimtas peržengus Sąjungos teismui pateikto nagrinėti ginčo ribas — Neįtraukimas — Sprendimo dėl panaikinimo pasekmės — Naujo sprendimo autoriaus pareiga grįžti į tą datą, kai priimtas panaikintas aktas, ir atsižvelgti į tuo metu galiojusias nuostatas*

(SESV 264 ir 266 straipsniai)

7. *Ieškinys dėl panaikinimo — Sprendimas dėl panaikinimo — Vykdyto priemonės — Atsisakymas priimti priemones, kurios būtų platesnės nei panaikinto akto pakeitimas — Pareigos įvykdyti apimties ginčijimas — Procesinė priemonė — Ieškinys dėl neveikimo — Akto, priimto pakeičiant panaikintą aktą, teisėtumo užginčijimas — Procesinė priemonė — Ieškinys dėl panaikinimo*

(SESV 263, 265 ir 266 straipsniai)

8. *Konkurencija — Koncentracija — Komisijos tyrimas — Skirtumas tarp įmonėms nustatytų sąlygų bei pareigų per sąlyginio leidimo vykdyti koncentraciją procedūrą — Pasekmės*

(Tarybos reglamento Nr. 4064/89 8 straipsnio 2 dalis ir 5 dalies b punktas, 14 straipsnio 2 dalies b ir c punktai; Komisijos pranešimo 2001/C 68/03 12 punktas)

9. *Europos Sąjungos teisė — Principai — Teisėtų lūkesčių apsauga — Teisinis saugumas — Atsisakymas suteikti apsaugą galiojančių teisės aktų pažeidėjui — Teisėtumo principo viršenybė prieš teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių, grindžiamų poreikiu apsaugoti vienodą požiūrį, principus*

10. *Institucijų aktai — Galiojimas laiko atžvilgiu — Negaliojimas atgal — Išimtys — Sąlygos — Bendrojo intereso tikslo siekimas ir teisėtų lūkesčių laikymasis — Sprendimo dėl perleidžiamo turto įgijėjo patvirtinimo per koncentracijos procedūrą panaikinimas dėl įgaliojimo nepriklausomumo nebuvimo — Sprendimo priėmimas atgaline data siekiant ištaisyti pradžioje padarytą pažeidimą — Leistinumai*

11. *Ieškinys dėl panaikinimo — Sprendimas, kuriuo atmetamas ieškinys dėl panaikinimo — Pasekmės — Santykinė „res judicata“ galia — Ginčijamo akto teisėtumo prezumpcijos išsaugojimas — Naujo ieškinio dėl to paties dalyko, tarp tų pačių šalių ir tuo pačiu pagrindu nepriimtinumai*

(SESV 256 straipsnio 1 dalis)

12. *Ieškinys dėl panaikinimo — Sprendimas dėl panaikinimo — Pasekmės — Pareiga priimti įgyvendinimo priemones — Sprendimo dėl perleidžiamo turto įgijėjo patvirtinimo per koncentracijos procedūrą panaikinimas — Sprendimas, kuriame nebūtinai turi būti pakartoti tie patys motyvai, kurie buvo pateikti panaikintame akte — Atsižvelgimas į duomenis, susijusius su laikotarpiu po panaikinto akto priėmimo datos — Leistinumai*

(SESV 266 straipsnis)

13. *Konkurencija — Koncentracija — Komisijos tyrimas — Ekonominio pobūdžio vertinimai — Diskreciniai vertinimo įgaliojimai — Teisminė kontrolė — Ribos*

(Tarybos reglamento Nr. 4064/89 2 straipsnis)

14. *Konkurencija — Koncentracija — Komisijos tyrimas — Nagrinėjimų įmonių išsipareigojimai, kad operacija, apie kurią pranešta, taptų suderinama su vidaus rinka — Išsipareigojimas perleisti turtą — Įgijėjo atrankos kriterijai — Komisijos teisė atrinkti įgijėją, kuris turi daugiausia galimybių užtikrinti idealią konkurenciją rinkoje — Nebuvimas — Turto perleidimas įgijėjui, neturinčiam patirties nagrinėjamame sektoriuje — Leistinumai — Sąlygos — Teisminė kontrolė — Ribos*

(Tarybos reglamento Nr. 4064/89 2 straipsnio 1 dalies a punktas, 2 ir 3 dalys; Komisijos pranešimo 2001/C 68/03 49 punktas)

15. *Konkurencija — Koncentracija — Komisijos tyrimas — Nagrinėjimų įmonių išsipareigojimai, kad operacija, apie kurią pranešta, taptų suderinama su vidaus rinka — Išsipareigojimas perleisti turtą — Įgijėjo atrankos kriterijai — Esamas arba galimas konkurentas — Perėmėjo nepriklausomumas nuo perleidėjo — Tas pats asmuo, paskirtas į tam tikrus perleidėjo ir perėmėjo valdymo organus — Leistinumai — Sąlygos*

(Tarybos reglamento Nr. 4064/89 2 straipsnio 1 dalies a punktas, 2 ir 3 dalys; Komisijos pranešimo 2001/C 68/03 49 punktas)

16. *Institucijų aktai — Motyvavimas — Pareiga — Apimtis — Sprendimas dėl taisyklių koncentracijų tarp įmonių srityje taikymo — Sprendimas leisti koncentraciją — Motyvavimas, kuriuo papildomas savaimė jau pakankamas motyvavimas*

(SESV 296 straipsnis)

1. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 36 punktą)

2. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 36, 37 punktus)

3. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 39 punktą)

4. Sąjungos teismo sprendimo, kuriuo panaikintas institucijos aktas, adresatai yra suinteresuoti pareikšti ieškinį dėl ginčo, kilusio dėl to, kaip aptariama institucija vykdo tą sprendimą, net ir tuo atveju, kai ginčijamas teisės aktas nebeturi jokio poveikio. Šio principo negali paneigti vien tai, kad net ginčijamo sprendimo panaikinimo atveju ieškovė neturėtų jokių galimybių išgyti turto, kuris buvo perduotas kitai įmonei, o ta operacija patvirtinta panaikintu sprendimu. Iš tiesų, kadangi ginčijamo sprendimo priėmimas yra būdas, kuriuo Komisija ketino įvykdyti teismo sprendimą, ieškovas suinteresuotas pareikšti ieškinį dėl ginčijamo sprendimo jau vien dėl to, kad jis buvo bylos, kurioje priimtas šis sprendimas, šalis.

Todėl įmonė, kuri buvo nurodyta sutrumpintame penkių galimų privalomo perleisti turto įgijėjų vykdant koncentraciją sąraše, pagrindžia suinteresuotumą panaikinti Komisijos sprendimą, kuriuo patvirtinama kita iš šių penkių įmonių, nes toks sprendimas iš tikrųjų gali padaryti neigiamos įtakos jos komercinei padėčiai, neatsižvelgiant į tai, ar panaikinus ginčijamą sprendimą ji galėtų būti patvirtinta to turto įgijėja.

Be to, ieškovas yra suinteresuotas prašyti panaikinti tiesiogiai įtaką jam darantį teisės aktą, kad Sąjungos teismas konstatuotų, jog jo atveju pasielgta neteisėtai, nes toks konstatavimas gali būti laikomas pagrindu galimam ieškiniui dėl žalos atlyginimo, skirto tinkamai kompensuoti ginčijamu teisės aktu padarytą žalą.

(žr. 40, 41, 43, 44 punktus)

5. Jokioje Teisingumo Teismo statuto ar Procedūros reglamento nuostatoje šaliai nedraudžiama pagrindą teisiškai kvalifikuoti skirtingai nei kitoje byloje. Iš tikrųjų, teisė pareikšti ieškinį Bendrajame Teisme, kuri fiziniam ar juridiniam asmeniui suteikta remiantis SESV 263 straipsnio ketvirta pastraipa, negali būti ribojama nesant šiuo tikslu aiškiai įtvirtinto teisinio pagrindo ir nepažeidžiant pagrindinių teisėtumo ir teisės į gynybą užtikrinimo principų bei teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, įtvirtintos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje.

Nors šalys apibrėžia ginčo dalyką, kurio teismas keisti negali, teismas vis dėlto privalo pagrindus aiškinti atsižvelgdamas į jų turinį, o ne į kvalifikavimą ir todėl kvalifikuoti ieškinio pagrindus bei argumentus.

Principas *non concedit venire contra factum proprium* Sąjungos teisėje reiškia tik vienos šalies negalėjimą apeliacinės instancijos teisme ginčyti faktinės ar procesinės aplinkybės, pripažintos pirmojoje instancijoje ir nurodytos posėdžio pastarajame teisme protokole.

(žr. 50–52 punktus)

6. Sąjungos teismų priimti sprendimai dėl panaikinimo turi absoliučią *res judicata* galią, kai tik tampa galutiniai. Tai taikoma ne tik sprendimo dėl panaikinimo rezoliucinei daliai, bet ir motyvams, kurie yra būtinas rezoliucinės dalies pamatas, ir todėl yra nuo jos neatskiriami.

Tačiau sprendimo *res judicata* galia susijusi tik su fakto ir teisės klausimais, kurie realiai ar tikrai buvo išspręsti. Be to, sprendime dėl panaikinimo pateiktam *obiter dictum* netaikoma absoliuti *res judicata* galia. Taigi SESV 266 straipsnis panaikintą aktą priėmusią instituciją įpareigoja tik tiek, kiek tai reikalinga užtikrinant sprendimo dėl panaikinimo įvykdymą.

Procedūra, kuria siekiama pakeisti panaikintą aktą, turi būti tęsiama tiksliai nuo tos vietos, kurioje nustatytas neteisėtumas. Akto, kuriuo baigiama iš kelių skirtingų etapų sudaryta administracinė procedūra, panaikinimas nebūtinai reiškia, kad panaikinama visa procedūra iki ginčijamo akto priėmimo, neatsižvelgiant į sprendimo dėl panaikinimo esminius ir procesinius motyvus. Taigi akto autorius turi grįžti į tą datą, kai priima panaikintą aktą, kad priimtų jį pakeičiantį aktą atsižvelgdamas į tuo metu galiojančias nuostatas ir tuo metu reikšmingas faktines aplinkybes. Naujajame sprendime jis vis dėlto gali nurodyti kitus motyvus nei tie, kuriais grindė pirmąjį sprendimą. Be to, jis neprivalo iš naujo priimti sprendimo dėl pradinio sprendimo aspektų, kurie nebuvo užginčyti teismo sprendime dėl panaikinimo.

(žr. 56–59, 63, 66, 67, 125 punktus)

7. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 71 punktą)

8. Reglamente Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės ir Komisijos pranešime dėl konkurencijos gynimo priemonių, priimtinių pagal Reglamentą Nr. 4064/89 ir Reglamentą Nr. 447/98, daromas skirtumas tarp įmonėms nustatytų sąlygų bei pareigų per sąlyginio leidimo vykdyti

koncentraciją procedūrą. Jeigu suinteresuotosios įmonės pažeidžia Komisijos sprendime nustatytą įpareigojimą, Komisija gali tą sprendimą panaikinti ir skirti baudą šioms įmonėms. Tačiau dėl sąlygos pažeidimo Reglamente Nr. 4064/89 aiškiai nenumatytos konkrečios pasekmės.

Tokiomis aplinkybėmis, pirma, jeigu šalis nesilaiko sąlygos, t. y. struktūrinės priemonės, be kurios koncentracija negalėtų būti leidžiama, sprendimas, kuriuo koncentracija pripažįstama suderinama su bendrąja rinka, tampa negaliojantis. Antra, jeigu nesilaikoma pareigos, nustatytos sprendime, kuriuo koncentracija pripažįstama suderinama su bendrąja rinka, Komisija gali atšaukti šį sprendimą ir skirti baudą įmonei, nesilaikiusiai minėtos pareigos, tačiau imtis tokių priemonių ji neprivalo.

(žr. 73, 76, 77, 80, 83 punktus)

9. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 92–94 punktus)

10. Teisinio saugumo principas, kuris yra Sąjungos teisės pagrindinis principas, pagal bendrąją taisyklę draudžia, kad laiko atžvilgiu aktas įsigaliojtu jo dar nepaskelbus. Remiantis nusistovėjusia teismų praktika, išimtinėmis aplinkybėmis gali būti kitaip, jei to reikia dėl siekiamo tikslo ir jei tinkamai atsižvelgiama į suinteresuotųjų šalių teisėtus lūkesčius. Šis teiginys negrindžiamas individualių sprendimų ir reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktų skirtumu.

Tai, kad administracija laikosi teisėtumo ir nepažeidžia *res judicata* principo, yra toks bendrojo intereso tikslas. Taigi tokį tikslą atitinka Komisijos sprendimas, kuriuo siekiama užpildyti teisinę tuštumą, atsiradusią Sąjungos teismui panaikinus pirmąjį Komisijos sprendimą dėl perleidžiamo turto perėmėjo patvirtinimo pagal įsipareigojimus, pridėtus prie sprendimo leisti vykdyti įmonių koncentraciją, ir taip užtikrinti įmonių, kurioms taikomas Reglamentas Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės, teisinį saugumą.

Dėl teisėtų lūkesčių principo pažymėtina, kad jis taip pat nedraudžia priimti naują atgaline data taikomą sprendimą dėl patvirtinimo, nes sprendime dėl sąlyginio leidimo vykdyti koncentraciją, kuris naujo sprendimo priėmimo momentu tebetaikomas įmonei, įsipareigojusiai perleisti turtą, kad būtų galima vykdyti koncentraciją, numatytų įsipareigojimų įgyvendinimas reiškia, pirma, kad ši įmonė siūlo Komisijai patvirtinti turimo perleisti turto perėmėją, kad būtų galima vykdyti koncentracijos operaciją, ir, antra, kad Komisija turi priimti sprendimą dėl įmonės pasiūlyto perėmėjo.

(žr. 102, 103, 106, 108 punktus)

11. Sprendimai atmesti ieškinį dėl Sąjungos institucijos priimto akto panaikinimo turi santykinę *res judicata* galią, kurios vienintelė pasekmė yra bet kokio naujo ieškinio dėl to paties dalyko, tarp tų pačių šalių ir tuo pačiu pagrindu nepriimtinumai. Taigi toks sprendimas nereiškia, kad ginčijamas aktas yra galiojantis, o tik tai, kad nė vienas ieškovo nurodytas ieškinio pagrindas nėra pagrįstas ir kad tą patį galima pasakyti apie su viešuoju interesu susijusius pagrindus, kuriuos teismas privalo iškelti savo iniciatyva. Todėl ginčijamam aktui toliau taikoma teisėtumo prezumpcija, kuri taip pat reiškia, kad visi Sąjungos teisės subjektai privalo pripažinti tai, jog šis aktas galioja, kol jo neteisėtumas nebuvo įrodytas.

(žr. 117, 144 punktus)

12. Panaikinus administracinį aktą, jo autorius turi priimti naują jį pakeičiantį aktą ir grįžti į tą datą, kurią jis buvo priimtas atsižvelgiant į tuo metu galiojusias nuostatas ir į tuo metu reikšmingus duomenis. Naujajame sprendime jis vis dėlto gali remtis kitais motyvais nei tie, kuriais grindė pirmąjį sprendimą.

Vykdam koncentracijos operacijų kontrolę reikia atlikti tiriamąją konkurencijos padėties, kuri dėl koncentracijos operacijos gali susidaryti ateityje, analizę, būtent kiek tai susiję su perėmėjo pajėgumu bei jo gebėjimu išlaikyti ir plėtoti veiksmingą konkurenciją atitinkamose rinkose.

Todėl tuo atveju, kai Komisija turi *a posteriori* atlikti konkurencinės padėties, kurią lėmė koncentracijos operacija analizę, ji gali pagrįstai analizuoti, ar jos analizė, atlikta remiantis panaikinto sprendimo priėmimo dieną jai žinomais duomenimis, pagrįsta duomenimis, susijusiais su laikotarpiu po šios datos.

(žr. 125, 127, 128, 134 punktus)

13. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 135–138 punktus)

14. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 145, 146, 148 punktus)

15. Vykdam koncentracijos operaciją nustatyta perleidžiamo turto perėmėjo nepriklausomumo sąlyga, kad būtų leidžiama vykdyti šią koncentraciją, siekiama būtent užtikrinti, kad perėmėjas būtų pajėgus rinkoje veikti kaip veiksmingas ir savarankiškas konkurentas ir kad turto perleidėjas negalėtų daryti įtakos jo strategijai ir sprendimams. Šis nepriklausomumas gali būti vertinamas nagrinėjant kapitalo, finansinius, komercinius, asmeninius ir materialinius dviejų bendrovių ryšius.

Aplinkybė, kad tas pats asmuo veikia perėmėjo valdymo organuose ir perleidėjo stebėjimo organuose, nebūtinai įrodo, kad perėmėjas yra priklausomas nuo perleidėjo.

Iš tikrųjų, kai Komisijos prašymu perėmėjas formaliai išipareigojo iki sprendimo dėl patvirtinimo priėmimo, pirma, nutraukti to asmens įgaliojimus šioje bendrovėje per vienerius metus nuo pastarosios kandidatūros patvirtinimo, ir, antra, šiuo laikotarpiu tam asmeniui nebeleisti dalyvauti priimant valdybos ir kitų vidaus komitetų sprendimus, jeigu šie susiję su veikla, dėl kurios vykdoma koncentracija, ir nebesuteikti jam jokios perėmėjo vadovų ar vykdančiojo personalo turimos konfidencialios informacijos apie atitinkamą veiklos sektorių, galima teigti, kad Komisija pasirūpino, kad to paties asmens veikla perėmėjo valdymo organuose ir perleidėjo stebėtojų organuose negalėtų pakenkti šio perėmėjo nepriklausomumui ir dėl tos priežasties veiksmingos konkurencijos išsaugojimui bei plėtojimui atitinkamoje rinkoje.

(žr. 152, 155, 158, 159 punktus)

16. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 175–177, 182 punktus)